

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W WOŁOMINIE

z dnia 25 stycznia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.), art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) **Rada Miejska w Wołominie uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z mocą obowiązującą od dnia 01 stycznia 2023 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Wołominie

Marek Górski

Załącznik do uchwały Nr .....

**UCHWAŁA NR ...Rady Miejskiej w Wołominie
RADY MIEJSKIEJ W**

z dnia 25 stycznia 2023 r.

z dnia 25 stycznia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.), art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) **Rada Miejska w Wołominie uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z mocą obowiązującą od dnia 01 stycznia 2023 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Wołominie

Marek Górski

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Wołominie
z dnia 25 stycznia 2023 r.

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA
RODZINY
GMINY WOŁOMIN
NA LATA 2023 - 2025

Wstęp.....	2
I Podstawy prawne opracowania Programu.....	2
II Diagnoza problemów społecznych rodzin w gminie Wołomin.....	4
III Odbiorcy Programu.....	16
IV Realizatorzy Programu - zasoby instytucjonalne i społeczne gminy Wołomin w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.....	17
V Planowanie działań.....	18
1. Obszary priorytetowe gminy w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.	18
2. Przewidywane rezultaty Programu.....	19
3. Cele i harmonogram wdrażania Programu.....	20
4. Źródła finansowania Programu.....	31
VI Zasady monitorowania Programu oraz weryfikowania jego założeń.	32
Spis tabel.....	33
Spis wykresów.....	33

Wstęp

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest częścią gminnego systemu pomocy społecznej. Aby system wspierania rodziny i dziecka przyniósł pożądane efekty i był zgodny z założonymi ustawowo kierunkami należy wypracować systemowe rozwiązania dotyczące poprawy sytuacji opiekuńczo - wychowawczej dzieci i młodzieży, a także całych rodzin. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych polega na planowych działaniach mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego wypełniania tych funkcji.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego, lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja).

Niniejszy Program Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025 ma za zadanie zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie, angażującego zasoby gminy. Dlatego też program został opracowany przy wsparciu osób, które na co dzień pracują na rzecz dziecka i rodziny.

Program został przygotowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie.

I Podstawy prawne opracowania Programu

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.Dz. U. z 2021 poz. 2268 z późn. zm.), określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń oraz tryb ich udzielania. Definiuje cel pomocy społecznej, jako „umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.” (art. 2, pkt 1.) Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem (art. 3, pkt 1,2).

Cel pomocy społecznej, rodzaje problemów i potrzeb, przewidziane zadania koncentrują się przede wszystkim na rodzinie. W ustawie o pomocy społecznej uwzględniono obszary odnoszące się bezpośrednio do rodziny, koncentrując się na działaniach mających zapobiegać i łagodzić skutki różnego typu nieprawidłowości w jej funkcjonowaniu.

Powiązany dokumentem jest Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) skierowana do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, gdzie kompleksowo określone zostały zasady i formy wsparcia oparte na podmiotowości rodziny i dziecka. W ustawie czytamy: „ .... dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami (...)”. Ustawa ta nakłada na gminy obowiązek posiadania 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny (art. 176).

Podstawy prawne Programu:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.Dz. U. 2021 poz. 2268 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.Dz. U. z 2021 poz. 1119 z późn. zm.);
- Ustawa dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 poz. 2050 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. 2022 poz. 690 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2022 poz. 615 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 1249 z późn. zm.);
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j.Dz. U. z 2022 poz. 447 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1205 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 2021 z późn.zm.);
- Ustawa z dnia 05 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 1744 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2022 poz. 1577);

- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1329).

II Diagnoza problemów społecznych rodzin w gminie Wołomin.

Diagnoza problemów społecznych dotyczących rodziny z terenu miasta i gminy Wołomin została przeprowadzona na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących problemów rodzin zamieszkujących miasto i gminę Wołomin.

Gminę Wołomin zamieszkuje 49.086 osób, z czego 52,83 % stanowią kobiety, a 47,05 % mężczyźni (stan na 30 czerwca 2021 r.). 19,3 % mieszkańców, to osoby w wieku przedprodukcyjnym, 57,0% osoby w wieku produkcyjnym, a w wieku poprodukcyjnym 23,7%. W latach 2020-2021 liczba ludności spadła o 0,94%.

W zasobach infrastruktury społecznej gminy znajduje się 5 żłobków dysponujących 212 miejscami, 8 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 1140 miejscami, świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży 4 w tym: 1 przyszkolnych i 3 pozaszkolnych.

W roku 2019 Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie objął pomocą 1317 rodzin. 1280 rodzin objęto pomocą w formie świadczeń, a 145 rodzin wyłącznie w formie pracy socjalnej. Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny dotyczyła 57 osób. W roku 2020 Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie objął pomocą 1250 rodzin, w tym 1168 rodzin objęto pomocą w formie świadczeń a 82 rodziny wyłącznie w formie pracy socjalnej. Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny dotyczyła 25 osób. W roku 2021 Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie objął pomocą 1195 rodzin, w tym 1116 rodzin objęto pomocą w formie świadczeń a 79 rodziny wyłącznie w formie pracy socjalnej. Praca socjalna prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny dotyczyła 14 osób.

Tabela 1. Typy rodzin korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021. Źródło: dane OPS Wołomin.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		
	2019	2020	2021
Rodziny ogółem	1425	1250	1195
Rodziny z dziećmi	503	439	408
Rodziny niepełne	222	200	186
Rodziny emerytów i rencistów	143	126	123
Osoby samotne	786	703	686

Można zaobserwować systematyczny spadek rodzin objętych pomocą społeczną we wszystkich kategoriach.

Ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie w formie pieniężnej i niepieniężnej w przeciągu ostatnich trzech lat korzystała następująca liczba rodzin:

Tabela 2. Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021. Źródło: dane OPS Wołomin.

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin		
	2019	2020	2021
Świadczenia niepieniężne	652	553	501
Świadczenia pieniężne	989	888	848

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin korzystających ze świadczeń systematycznie spadała. W 2019 roku ze świadczeń korzystało 620 rodzin jednoosobowych oraz 537 rodzin wieloosobowych, w 2020 roku 568 rodzin jednoosobowych oraz 465 rodzin wieloosobowych, a w 2021 roku 622 jednoosobowych rodzin, 416 wieloosobowych rodzin.

W 2019 roku wpłynęło 2470 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym:

1. urodzenie dziecka – świadczenie zostało wypłacone 104 osobom;
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – świadczenie zostało wypłacone 161 osobom;
3. wychowywanie w rodzinie wielodzietnej – świadczenie zostało wypłacone 291 osobom;
4. samotnego wychowywania dziecka – świadczenie zostało wypłacone 109 osobom;
5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – świadczenie zostało wypłacone 200 osobom;
6. rozpoczęcie roku szkolnego – świadczenie zostało wypłacone 1043 osobom;
7. podjęcie przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania i z zamieszkaniem – świadczenie zostało wypłacone 276 osobom.

Decyzji przyznających prawo do świadczeń rodzinnych i świadczeń opiekuńczych – wydano 2.778, w tym: decyzji uchylających – 229, decyzji odmownych – 97, decyzji zmieniających – 254, decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia – 92

- świadczenie pielęgnacyjne – wypłacono 228 osobom;
- zasiłek pielęgnacyjny – wypłacono 1035 osobom;
- specjalny zasiłek opiekuńczy – wypłacono 9 osobom;

- zasiłek dla opiekuna – wypłacono 4 osobom,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe” - zostało przyjętych 337 wniosków,
- jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka, o którym mowa w art. 10 ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem” – złożyły 3 osoby,
- świadczenie rodzicielskie – złożyło 190 osób.

W 2020 roku wpłynęło 2369 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym:

1. urodzenie dziecka – świadczenie zostało wypłacone 85 osobom;
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – świadczenie zostało wypłacone 131 osobom;
3. wychowywanie w rodzinie wielodzietnej – świadczenie zostało wypłacone 347 osobom;
4. samotnego wychowywania dziecka – świadczenie zostało wypłacone 127 osobom;
5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – świadczenie zostało wypłacone 189 osobom;
6. rozpoczęcie roku szkolnego – świadczenie zostało wypłacone – świadczenie zostało wypłacone 1358 osobom;
7. podjęcie przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania i dojazdu do miejscowości, w której znajduje się szkoła – świadczenie zostało wypłacone 258 osobom.

Decyzji przyznających prawo do świadczeń rodzinnych i świadczeń opiekuńczych – wydano 1.775, w tym: decyzji uchylających – 280, decyzji odmownych – 99, decyzji zmieniających – 504, decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia – 79

- świadczenie pielęgnacyjne – wypłacono 251 osób,
- zasiłek pielęgnacyjny – wypłacono 1045 osobom,
- specjalny zasiłek opiekuńczy – wypłacono 21 osobom,
- zasiłek dla opiekuna – wypłacono 4 osobom.
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe” - zostało przyjętych
- wniosków – 237,
- jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka, o którym mowa w art. 10 ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem” – złożyło 5 osób.
- świadczenie rodzicielskie – złożyło 164 osób.

W 2021 roku wpłynęło 1698 wniosków o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym:

1. urodzenie dziecka – świadczenie zostało wypłacone 61 osobom;

2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – świadczenie zostało wypłacone 91 osobom;
3. wychowywanie w rodzinie wielodzietnej – świadczenie zostało wypłacone 312 osobom;
4. samotnego wychowywania dziecka – świadczenie zostało wypłacone 125 osobom;
5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – świadczenie zostało wypłacone 176 osobom;
6. rozpoczęcie roku szkolnego – świadczenie zostało wypłacone – świadczenie zostało wypłacone 1.106 osobom;
7. podjęcie przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania i dojazdu do miejscowości, w której znajduje się szkoła – świadczenie zostało wypłacone 232 osobom.

Wydano 1906 decyzji przyznających prawo do świadczeń rodzinnych i świadczeń opiekuńczych, w tym: decyzji uchylających – 160, decyzji odmownych – 96, decyzji zmieniających – 663, decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia – 88.

- świadczenie pielęgnacyjne – wypłacono 253 osobom,
- zasiłek pielęgnacyjny – wypłacono 1081 osobom,
- specjalny zasiłek opiekuńczy – wypłacono 16 osobom,
- zasiłek dla opiekuna – wypłacono 3 osobom,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe” - zostało przyjętych ,215 wniosków
- jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka o którym mowa w art. 10 ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – złożyło 8 osób,
- świadczenie rodzicielskie – złożyło 145 osób.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy finansowej w latach 2019-2021 okazały się: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność.

Tabela 3. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2019	2020	2021
Ubóstwo	762	673	628
Sieroctwo	1	-	1
Bezdomność	23	23	21
Potrzeba ochrony macierzyństwa	182	144	104
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	65	49	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem w tym rodziny niepełne	161	143	149

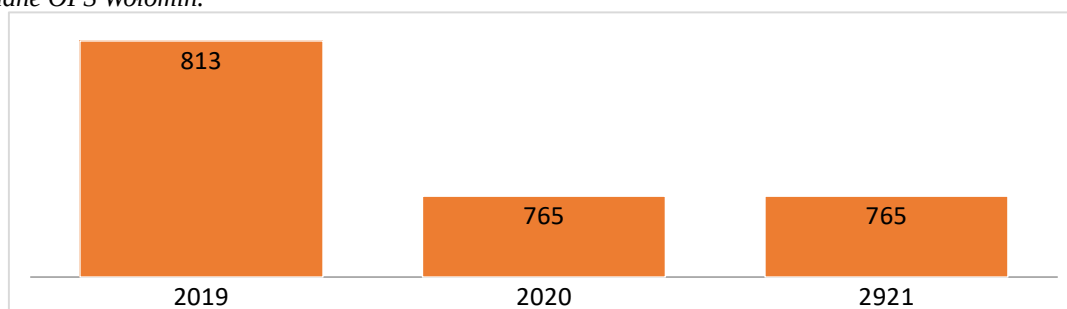
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem w tym rodziny wielodzietne	40	40	40
Bezrobocie	324	279	288
Niepełnosprawność	472	441	425
Długotrwała lub ciężka choroba	813	765	765
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	295	287	213
Przemoc w rodzinie	11	9	22
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	3	5	3
Alkoholizm	44	41	41
Narkomania	13	10	12
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	16	21	19
Zdarzenie losowe	18	17	-
Sytuacja kryzysowa	23	21	18
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	-	2	-

Długotrwała lub ciężka choroba

Głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Wołomin korzystających z pomocy społecznej są problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby. W latach 2019-2021 najwięcej rodzin w Gminie Wołomin uzyskało świadczenia z tego powodu.

W ciągu ostatnich dwóch lat liczba rodzin pobierających świadczenia z tego tytułu pozostała na stałym poziomie.

Wykres 1. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2021 .
Źródło: dane OPS Wołomin.

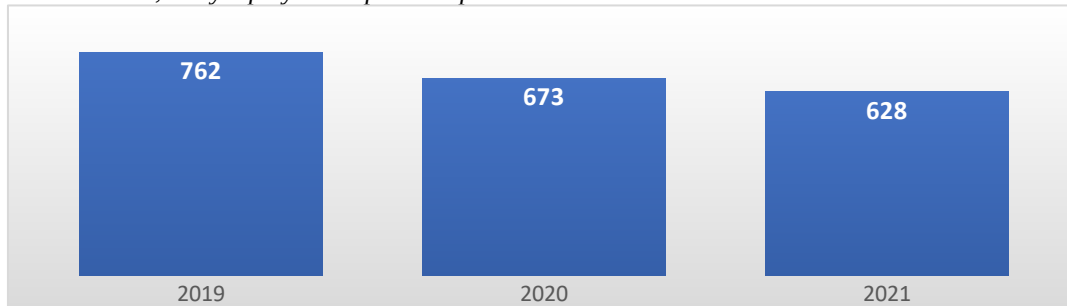

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2019 roku w gminie z usług opiekuńczych korzystało 144 osób, w 2020 roku 126 osób, a w 2021 roku 134 osoby. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2019 oraz w 2020 roku korzystało 7 osób, a w 2021 roku 3 osoby.

Ubóstwo

Drugim powodem przyznawania świadczeń rodzinom są problemy wynikające z ubóstwa.

Wykres 2. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

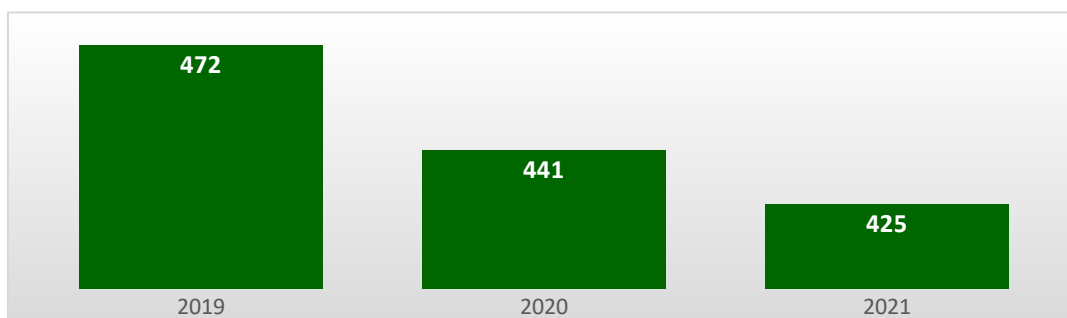
W 2019 roku pomoc w formie posiłku otrzymały 702 osoby, w tym 568 dzieci, w 2020 roku 582 osoby, w tym 471 dzieci, natomiast w 2021 roku pomoc taką otrzymało 460 osób, w tym 376 dzieci. Można zauważyć, iż w przeciągu ostatnich trzech lat systematycznie zmniejsza się liczba rodzin, które otrzymały pomoc z tytułu ubóstwa.

Z problemem ubóstwa ściśle związany jest problem bezdomności. W 2019 i 2020 roku pomoc z tego tytułu otrzymało 23 rodziny/osoby, natomiast w 2021 roku 21 rodzin/osób.

Niepełnosprawność

Kolejnym ważnym problemem społecznym Gminy jest niepełnosprawność. W latach 2019-2021 systematycznie spadała liczba świadczeniobiorców z tego tytułu.

Wykres 3. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021 . Źródło: OPS Wołomin.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie wydał następującą liczbę orzeczeń o niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy Wołomin:

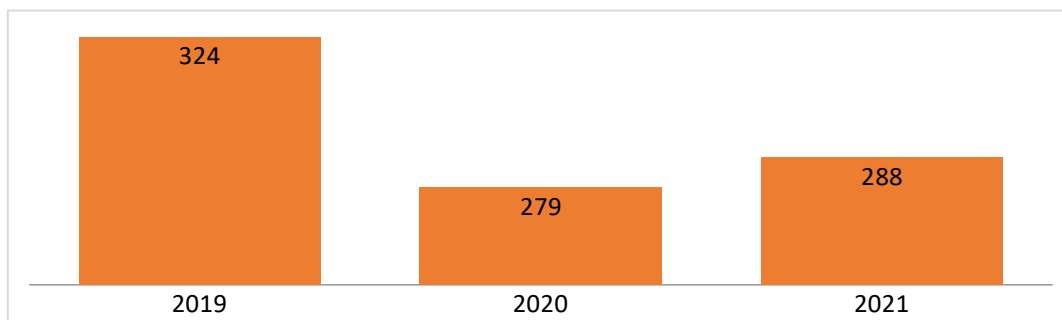
Tabela 4. Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały orzeczenie w latach 2019-2021 Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie.

	2019	2020	2021
Liczba osób ogółem	682	718	590
Dorośli (os. powyżej 16-go roku życia)	599	602	498
Dzieci (os. poniżej 16-go roku życia)	83	116	92

Bezrobocie

Pomimo sprzyjającej sytuacji na rynku pracy powodem trudnej sytuacji rodzin z gminy Wołomin jest bezrobocie.

Wykres 4. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat bezrobocie w gminie Wołomin było najniższe w 2019 roku, ale systematycznie rośnie w gminie liczba osób długotrwale bezrobotnych.

2019 - liczba bezrobotnych ogółem 5247, w tym mężczyźni 2618, kobiety 2629, bezrobotni długotrwale 2514 osób.

2020 – liczba bezrobotnych ogółem 6729, w tym mężczyźni 3476, kobiety 3253, bezrobotni długotrwale 3136 osób.

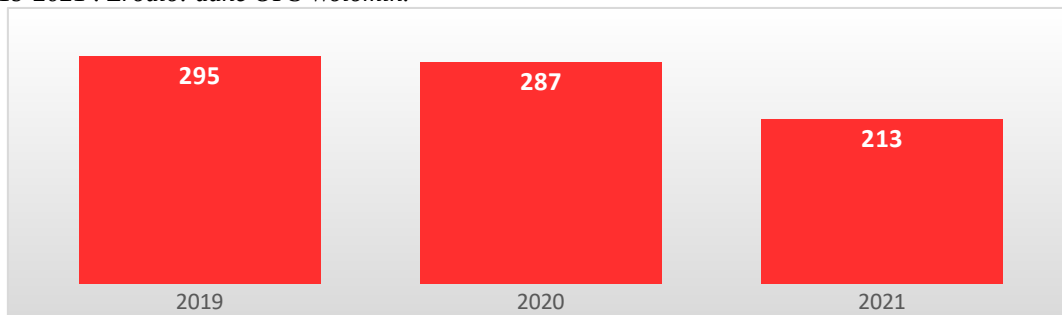
2021 – liczba bezrobotnych ogółem 6113, w tym mężczyźni 3139, kobiety 2974, bezrobotni długotrwale 3479 osób.

Jednocześnie wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w 2019 roku był najwyższy i wynosił 32%, w 2020 roku 29%, a w 2021 roku wzrósł do 30%.

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Rodziny zamieszkujące gminę Wołomin dotknięte są również problemami wynikającymi z ich bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W latach 2019 - 2021 liczba rodzin pobierających świadczenia z tego tytułu systematycznie spada.

Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych OPS zapewnia wsparcie asystenta rodziny.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat.

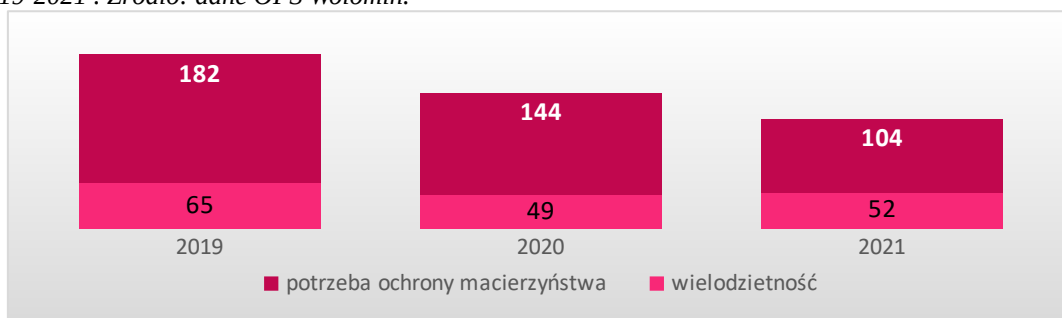
Tabela 5. Dane dotyczące liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych Źródło: dane PCPR w Wołominie.

	2019	2020	2021
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	brak możliwości uzyskania danych	brak możliwości uzyskania danych	brak możliwości uzyskania danych
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	brak możliwości uzyskania danych	brak możliwości uzyskania danych	brak możliwości uzyskania danych
Liczba dzieci adoptowanych	brak możliwości uzyskania danych	brak możliwości uzyskania danych	brak możliwości uzyskania danych

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Liczba osób otrzymujących wsparcie z tytułu ochrony macierzyństwa w gminie Wołomin w latach 2019-2021 zmniejszyła się i kształtowała się następująco:

Wykres 6. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

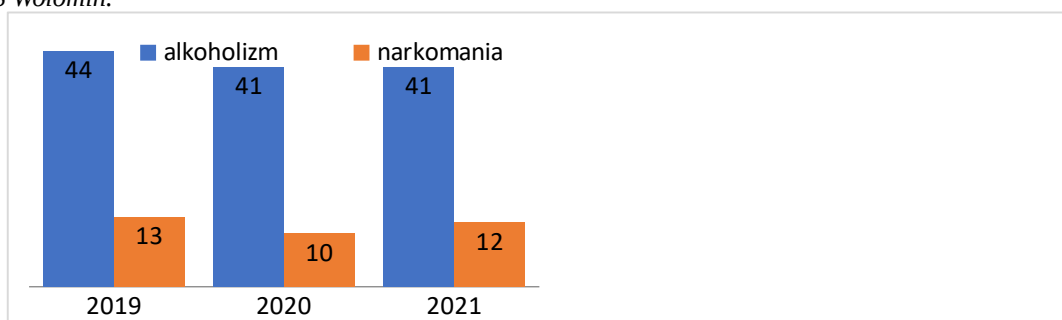

W gminie na mocy ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów realizowane jest wsparcie materialne dla tych osób poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W 2019 roku 148 rodzin korzystało z tego wsparcia, w 2020 roku 188 rodzin, a w 2021 roku 171 rodzin.

Uzależnienia

Ważnym powodem udzielania pomocy rodzinom w gminie Wołomin są problemy rodzin, w których występuje uzależnienie od alkoholu i narkotyków. Uzależnienie jednego członka rodziny destrukcyjnie wpływa na całą rodzinę, niejednokrotnie powoduje występowanie ubóstwa, przemocy i przestępczości.

Wykres 7. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021. Źródło: dane OPS Wołomin.

Liczba rodzin, które otrzymują wsparcie z uwagi na problemy alkoholowe w latach 2020-2021 utrzymywała się na stałym poziomie. W 2021 roku wzrosła liczba rodzin, które otrzymywały wsparcie z powodu narkomanii w stosunku do roku 2020.

W 2019 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołominie odbyła 70 rozmów interwencyjno - motywacyjnych z osobami uzależnionymi oraz 20 rozmów z członkami ich rodzin. W 2020 roku rozmowy interwencyjno – motywacyjne zostały przeprowadzone z 63 osobami uzależnionymi oraz z 11 członkami rodzin. W 2021 r. komisja odbyła 60 rozmów interwencyjno - motywacyjnych z osobami uzależnionymi, 15 rozmów z członkami ich rodzin.

Tabela 6. Działania GKRPA w Wołominie dotyczące kierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. Źródło: dane GKRPA w Wołominie.

Lp	Dane GKRPA w Wołominie	2019	2020	2021
1	Ilość wniosków złożonych do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	46	36	30

Przemoc w rodzinie

Powodem udzielania pomocy rodzinom w gminie Wołomin są także problemy rodzin, w których występuje przemoc domowa. Często w rodzinach dotkniętych przemocą domową dodatkowo występuje problem uzależnień, rodziny te nierzadko dotknięte są ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami. W 2019 roku wg danych GKRPA w Wołominie 12 osób uzależnionych było jednocześnie osobami stosującymi przemoc w rodzinie, w 2020 roku było to 8 osób, a w 2021 roku 9 osób.

Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2019-2021. Źródło: dane OPS Wołomin.

Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą odbywała się poprzez działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz powołanych w związku z procedurą „Niebieskie karty” grup roboczych. W 2019 roku 492 osoby zostały objęte pomocą zespołu interdyscyplinarnego, w tym 129 rodzin, 469 osób było objętych pomocą grup roboczych, w tym 125 rodzin. W 2020 roku 368 osób zostało objętych pomocą zespołu interdyscyplinarnego, w tym 116 rodzin, 365 osób było objętych pomocą grup roboczych, w tym 113 rodzin.

Tabela 7. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do ZI w Gminie Wołomin w latach 2019-2020. Źródło: OPS Wołomin.

	2019	2020	2021
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A"	25	13	76
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C"	51	36	40
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D"	47	27	33
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	129	116	108
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	99	66	76

Rodziny dotknięte przemocą są systematycznie monitorowane przez dzielnicowych oraz pracowników socjalnych. Dzieci z ww. rodzin zostały objęte szczególną opieką pedagogów i

psychologów szkolnych czy też w placówkach przedszkolnych. Dzieci kierowane były do świetlic środowiskowych działających na terenie Gminy.

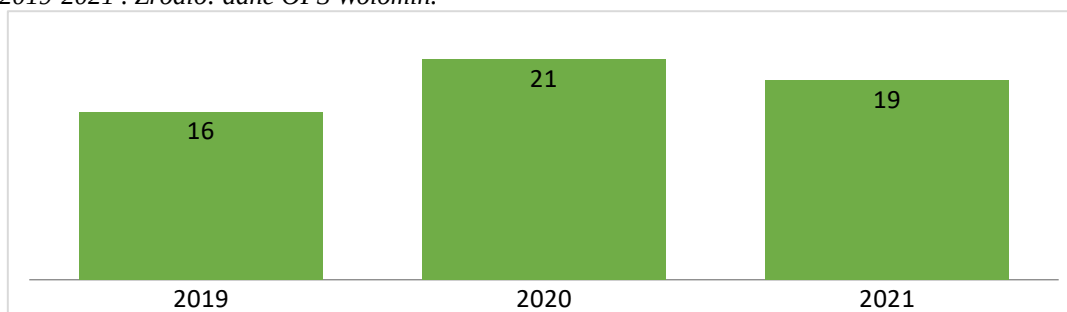
Rodziny borykające się z różnymi problemami, w tym z problemem przemocy, uzależnień mogą korzystać z poradnictwa specjalistycznego. W 2019 roku z poradnictwa specjalistycznego skorzystała 1 rodzina, w 2020 roku 4 rodziny, natomiast w 2021 roku 157 rodzin.

Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego

Wśród beneficjentów pomocy społecznej w gminie Wołomin znajdują się rodziny, w których członkowie mają problemy wynikające z trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego. Działania wobec osób przebywających w zakładach karnych oraz je opuszczających podejmowane są przez instytucje działające w różnych obszarach: sądownictwo, służba więzienna, publiczne służby zatrudnienia, pomoc społeczna oraz sektor pozarządowy. Dla zapewnienia skuteczności wsparcia istotne jest zdiagnozowanie sytuacji tych osób oraz opracowanie modelu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz międzysektorowej na rzecz ich wspierania.

W gminie Wołomin w latach 2019 – 2021 udzielono kilkudziesięciu rodzinom wsparcia z tytułu trudności adaptacyjnych osób po opuszczeniu zakładu karnego.

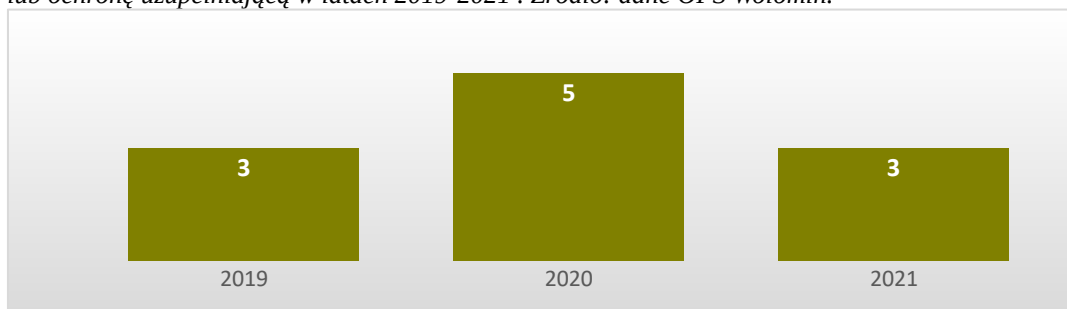
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą

W gminie Wołomin w latach 2019 – 2021 udzielono kilku rodzinom wsparcia z tytułu trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.

W 2020 roku udzielono wsparcia 2 rodzinom z tytułu potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi.

W 2019 i 2020 roku odpowiednio 18 i 17 rodzin otrzymało wsparcie z tytułu zdarzenia losowego.

W 2019 roku 23 rodziny otrzymały wsparcie z powodu sytuacji kryzysowej, w jakiej się znalazły, w 2020 roku wsparcie z tego tytułu otrzymało 21 rodzin, w 2021 roku 18 rodzin.

Rodziny znajdujące się w kryzysie mogły korzystać z interwencji kryzysowej, w 2019 roku skorzystało 15 rodzin, w 2020 roku 18 rodzin, a w 2021 roku 14 rodziny.

III Odbiorcy Programu

Program skierowany jest do wszystkich rodzin wychowujących dzieci na terenie gminy Wołomin, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Adresatami Programu są rodziny, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej, a także tych, których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej. Odbiorcami Programu są również przedstawiciele instytucji i służb zaangażowanych w realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Odbiorcami programu są więc:

- 1) rodziny przeżywające wielorakie trudności, w tym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny niezaradne życiowo, rodziny z problemem ubóstwa w tym obarczone bezrobociem, rodziny borykające się z problemem długotrwałej choroby, niepełnosprawnością, rodziny dotknięte przemocą, uzależnieniami, innymi problemami powodującymi wzrost ryzyka wykluczenia społecznego
- 2) dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki i wsparcia, w tym szczególnie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 3) przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

IV Realizatorzy Programu - zasoby instytucjonalne i społeczne gminy Wołomin w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

Realizacja Programu polegać będzie na zasadach współdziałania w koalicji z partnerami środowiska lokalnego, tj. instytucjami państwowymi, samorządowymi, ochroną zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom dopracowane zostaną odpowiednie warunki i możliwości do wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie i zostanie zbudowana platforma wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Wołomin są:

- Urząd Miejski w Wołominie (UM);

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie (OPS);
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołominie (GKRPA);
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (ZI);
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień (OPTU);
- Komenda Powiatowa Policji w Wołominie (KPP);
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie (PCPR);
- Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie (PUP);
- placówki oświatowe gminne i powiatowe;
- placówki kulturalne gminne i powiatowe;
- świetlice;
- placówki ochrony zdrowia działające na terenie gminy, powiatu i województwa;
- organizacje pozarządowe (NGO);
- Sąd Rejonowy w Wołominie;
- kuratorzy;
- instytucje doradcze i szkoleniowe;
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Wołominie;
- oraz inne instytucje i organizacje prowadzące działalność w obszarze interwencji Programu.

V Planowanie działań

1. Obszary priorytetowe Gminy w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

Zgodnie z zapisami w ustawie rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, gmina ma obowiązek zapewnić wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Biorąc pod uwagę obszar merytoryczny, którego dotyczy program, można wyróżnić następujące obszary priorytetowe:

- dzieci i młodzież;

- rodziny.

Obszary te mają swoje odzwierciedlenie w celach ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołomin na lata 2016-2025, gdzie wyodrębniono następujące cele strategiczne:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością i uzależnieniami;
- Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży;
- Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania;
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych.

2. Przewidywane rezultaty Programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w gminie Wołomin ma na celu pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz uświadomienie, że ich sytuacja nie musi być trwała. W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących rezultatów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny;
- wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego;
- ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka;
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych;
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji;
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizujących program wspierania rodziny.

3. Cele i harmonogram wdrażania Programu.

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w gminie Wołomin, sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

- **RODZINY**

Cel strategiczny: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz jej wieloaspektowy rozwój

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki realizacji zadań	Wykonawca	Budżet	Harmonogram realizacji		
					2023	2024	2025
Usamodzielnienie ekonomiczne rodzin, wsparcie rodziny w podejmowaniu i utrzymaniu zatrudnienia.	Szkolenia zawodowe zwiększające szanse na rynku pracy.	- ilość przeszkolonych osób - ilość zrealizowanych szkoleń,	OPS , NGO, PUP, instytucje doradczo - szkoleniowe	Środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Tworzenie nowych miejsc pracy, m.in. w sektorze ekonomii społecznej.	- ilość nowych miejsc pracy - ilość założonych podmiotów ekonomii społecznej	OPS , NGO, UM	Środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Przeciwdziałanie uzależnieniom.	Edukacja rodziców i sprzedawców w zakresie uzależnień.	- ilość podjętych działań - ilość osób objętych działaniami	NGO, placówki oświatowe, GKRPA, OPTU, punkty pomocy	Środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

			specjalistycznej				
	Promocja zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów.	- ilość imprez bezalkoholowych - ilość działań edukacyjnych	OPS , UM, placówki kulturalne, NGO, placówki oświatowe, GKRPA, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Pomoc specjalistyczna dla osób uzależnionych.	- ilość punktów świadczących pomoc specjalistyczną dla osób uzależnionych - ilość osób, którym udzielono wsparcia	NGO, GKRPA, OPTU, punkty pomocy specjalistycznej	Środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Tworzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych	- ilość nowych grup - ilość osób objętych działaniami	OPTU, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej.	Dożywianie dzieci w placówkach oświatowych.	- ilość osób objętych działaniami	OPS , NGO, sponsorzy	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Pomoc finansowa i w naturze.	- ilość rodzin objętych działaniami	OPS , NGO, sponsorzy	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich rodzin.	- ilość rodzin objętych działaniami - ilość zorganizowanych	OPS , NGO, UM, organizacje kościelne, placówki oświatowe, placówki kulturalne	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

		akcji					
	Stypendia dla zdolnych dzieci z ubogich rodzin.	- ilość osób objętych działaniami	UM, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Rozwijanie zdolności opiekuńczo - wychowawczych rodziny.	Edukacja rodziny.	- ilość organizowanych spotkań	OPS , placówki oświatowe, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Poradnictwo psychologiczno – pedagogiczne dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	- ilość spotkań ze specjalistami - ilość osób uczestniczących w spotkaniach	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki oświatowe, NGO, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Wsparcie specjalistyczne rodzin przeżywających trudności	- ilość rodzin objętych wsparciem, - rodzaj udzielonego wsparcia	OPS , NGO, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, placówki oświatowe, organizacje kościelne, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

	Działania służące podniesieniu kompetencji rodziny w radzeniu sobie z problemami – treningi kompetencji społecznych, treningi radzenia sobie ze stresem, inne.	- ilość organizowanych spotkań - ilość osób biorących udział w spotkaniach	OPS, OPTU, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, NGO, organizacje kościelne, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne środki zewnętrzne	X	X	X
	Działania edukacyjne na rzecz przeciwdziałania przemocy.	- ilość podjętych działań - ilość uczestników spotkań	NGO, ZI, placówki oświatowe, OPS, Policja, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Działania terapeutyczne dla ofiar przemocy w rodzinie.	- ilość spotkań - ilość osób korzystających ze wsparcia	NGO, OPS, OPTU, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- ilość podjętych wspólnych działań edukacyjnych - ilość osób objętych działaniami	UM, Policja, GKRPA, OPS, ZI, NGO, instytucje kościelne, sąd, kuratorzy, placówki specjalistyczne	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Wzmacnianie procesów służących integracji rodziny i przeciwdziałanie rozpadowi rodzin.	Kultywowanie i wzmacnianie więzi rodzinnych, spotkania międzypokoleniowe, festyny rodzinne.	- ilość zorganizowanych spotkań	Placówki kulturalne, placówki oświatowe, OPS, UM, GKRPA, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Finansowanie funkcjonowania	- ilość rodzin	OPS	środki			

	rodzin wspierających.	wspierających		własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Zatrudnienie asystenta rodziny i pomoc rodzinom dotkniętym kryzysem.	- ilość opracowanych i realizowanych planów pracy z rodziną - ilość podjętych działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,	OPS	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin w kryzysie, pomoc mediatora.	- ilość zorganizowanych porad - ilość rodzin objętych pomocą asystenta rodziny - ilość rodzin korzystających z mediacji - ilość rodzin objętych działaniami	OPS, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, sąd, NGO, kuratorzy, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	- ilość prowadzonych monitoringów w rodzinach w skali roku	OPS	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.	Utrzymywanie osobistych kontaktów rodziców z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.	- ilość rodzin objętych działaniami	asystent rodziny, rodzina wspierająca, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice biologiczni	środki własne,	X	X	X
	Wsparcie asystenta rodziny.	- ilość rodzin objętych działaniami	OPS	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Współpraca asystenta rodziny lub pracownika socjalnego z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w przygotowaniu planu pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej.	- ilość przygotowanych planów - ilość dzieci objętych działaniami	asystent rodziny, rodzina wspierająca, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice biologiczni	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.	- ilość rodzin objętych działaniami - ilość przygotowanych planów	asystent rodziny, rodzina wspierająca, pracownicy socjalni, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

			biologiczni				
	Organizowanie treningów rodzicielskich, pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego, angażowanie rodziców do ponoszenia współodpowiedzialności za sprawę dziecka.	- ilość rodzin objętych działaniami - ilość zorganizowanych treningów	NGO, instytucje szkoleniowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, OPS, PCPR	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Udział asystenta rodziny/pracownika socjalnego w okresowej ocenie sytuacji dziecka, której dokonuje organizator pieczy Zastępczej.	- ilość spotkań - ilość raportów z oceny	asystent rodziny, pracownik socjalny, organizator pieczy zastępczej	środki własne,	X	X	X
	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci.	- ilość wspartych rodzin	OPS , UM	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Rozwój kompetencji specjalistycznej kadry zajmującej się pomocą rodzinie.	Szkolenia i doradztwo dla pracowników instytucji zajmujących się pomocą rodzinie.	- ilość szkoleń - ilość osób biorących udział w szkoleniach	OPS , PCPR, NGO, Instytucje szkoleniowe	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Uczestnictwo w konferencjach specjalistycznych.	- ilość konferencji - ilość osób biorących udział w konferencjach	OPS , PCPR	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Finansowanie kosztów szkoleń rodzin wspierających.	- ilość rodzin, które wzięły udział w	OPS , UM	środki własne,			

		szkoleniach			X	X	X

- DZIECI I MŁODZIEŻ**

Cel strategiczny: Zapewnienie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Wołomin

Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki realizacji zadań	Wykonawca	Budżet	Harmonogram realizacji		
					2023	2024	2025
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie oraz zapobieganie uzależnieniom.	Prowadzenie spotkań oraz programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem.	- ilość przeprowadzonych zajęć, spotkań, - ilość osób korzystających z zajęć	Policja, placówki oświatowe, GKRPA, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, NGO, instytucje szkoleniowe, OPTU, punkty pomocy specjalistycznej, OPS	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Prowadzenie programów pomocy dla dzieci i młodzieży dotkniętych uzależnieniem od komputera, Internetu.	- ilość przeprowadzonych zajęć, - ilość osób korzystających z zajęć	Placówki oświatowe, GKRPA, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, poradnie leczenia uzależnień, instytucje szkoleniowe, punkty pomocy specjalistycznej, OPS	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

	Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym.	- ilość zorganizowanych wyjazdów - ilość osób objętych działaniami	GKRPA, OPS, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Organizowanie akcji poprawiających bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie przestępstwom na tle seksualnym, sposoby radzenia sobie z przemocą w grupach rówieśniczych, w rodzinie, cyberprzemoc.	- ilość prelekcji, zajęć, zorganizowanych akcji - ilość osób objętych działaniami edukacyjnymi	Policja, OPS , UM, placówki kulturalne, NGO, placówki oświatowe, instytucje szkoleniowe, punkty pomocy specjalistycznej	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Promocja pozytywnych wzorców zachowań.	Zagospodarowanie czasu wolnego: wolontariat, zajęcia pozalekcyjne, organizacje zajęć ukierunkowanych na rozwój osobowościowy dzieci i młodzieży.	- ilość zorganizowanych zajęć - ilość osób objętych zajęciami - ilość wolontariuszy	OPS , UM, placówki kulturalne, NGO, placówki oświatowe, OPTU (świetlice)	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Organizacja spotkań z ludźmi odnoszącymi sukcesy, idolami.	- ilość zorganizowanych spotkań	UM, placówki kulturalne, NGO, placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X

	Organizacja zajęć podnoszących aktywność, zaradność życiową.	- ilość zorganizowanych zajęć - ilość osób objętych działaniami edukacyjnymi	OPS , UM, placówki kulturalne, NGO, placówki oświatowe		X	X	X
Integracja społeczna dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	Organizacja gier i zabaw integracyjnych.	- ilość zorganizowanych działań - ilość osób biorących udział w działaniach	placówki kulturalne, placówki oświatowe, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Organizacja grup i klas integracyjnych.	- ilość zorganizowanych grup/klas integracyjnych - ilość osób niepełnosprawnych objętych działaniami	placówki oświatowe	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Przeciwdziałanie wczesnemu macierzyństwu i ojcostwu.	Organizacja profesjonalnych szkoleń i kursów.	- ilość zorganizowanych spotkań - ilość osób objętych działaniami	placówki oświatowe, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Wyrównywanie szans edukacyjnych.	Stypendia dla szczególnie uzdolnionych dzieci i młodzieży.	- ilość przyznanych stypendiów	UM, NGO, placówki oświatowe	środki własne, środki	X	X	X

				zewnętrzne			
	Specjalne programy dla dzieci i młodzieży zdolnej.	- ilość osób objętych działaniami - ilość realizowanych programów	Placówki oświatowe, placówki kulturalne, NGO,	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Organizacja zajęć wyrównawczych dla dzieci i młodzieży.	- ilość osób objętych działaniami - ilość realizowanych programów	Placówki oświatowe, placówki kulturalne, NGO,	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
Wsparcie dzieci i młodzieży, w tym z rodzin niewydolnych opiekuńczo.	Wzmacnianie więzi rodzinnych i integracja z dziećmi niepełnosprawnymi poprzez organizację świąt, np. Dnia Matki, Babci, Seniora, Rodziny itp.; organizacja spotkań z psychologiem dla dzieci i rodziców.	- ilość zorganizowanych działań	Placówki kulturalne, UM, placówki oświatowe, NGO	środki własne, środki zewnętrzne	X	X	X
	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	- ilość dzieci	OPS	Środki własne	X	X	X
	Praca specjalistyczna z dzieć-	- ilość dzieci	Poradnia	Środki			

	mi z rozbitych rodzin.	objętych opieką - ilość zorganizowanych spotkań specjalistycznych	psychologiczno- pedagogiczna, pedagog szkolny, psycholog szkolny, OPS , NGO	własne, środki zewnętrzne	X	X	X

4. Źródła finansowania Programu

Każdy podmiot będący realizatorem zadań w ramach Programu Wspierania Rodziny planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszym Programie będą:

- budżet Gminy Wołomin;
- budżet Wojewody;
- budżet Samorządu Województwa;
- Fundusz Pracy;
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego;
- inne środki.

Źródła finansowania zadań realizowanych przez gminę Wołomin i jej jednostki na 2023 rok określone są w uchwale budżetowej na rok 2023.

Zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej do wysokości 50 % wydatków przeznaczonych na realizację zadania. W przypadku środków pochodzących z programów rządowych wysokość dotacji nie może przekroczyć 70 % wydatków.

Na realizację Programu w roku 2023 przewidziano w budżecie m.in. następujące środki finansowe:

- Rozdział 85504 – wspieranie rodziny: 272.265,00 zł

Wydatki poniesione na realizację zadań w 2023 roku będą podstawą do określenia rzeczywistych kosztów i zaplanowania budżetu na lata 2024 – 2025.

VI Zasady monitorowania Programu oraz weryfikowania jego założeń.

Monitoring i ewaluacja programów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych zadań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian

społecznych, które mogą pojawić się poprzez, np. zmianę regulacji prawnych, powstanie nowych problemów społecznych.

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Wołomin będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji. Wskaźniki realizacji poszczególnych zadań zostały wskazane przy opisie zadań. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art.179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny.

Sposób kontroli realizacji Programu:

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz Wołomina składa Radzie Miejskiej w Wołominie roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.
2. Sporządzanie przez OPS sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Spis tabel

Tabela 1. Typy rodzin korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021. Źródło: dane OPS Wołomin.....	5
Tabela 2. Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021. Źródło: dane OPS Wołomin.....	5
Tabela 3. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	8
Tabela 4. Liczba osób niepełnosprawnych z prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu w latach 2019-2021 Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie.....	11
Tabela 5. Dane dotyczące liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych Źródło: dane PCPR w Wołominie.....	12
Tabela 6. Działania GKRPA w Wołominie dotyczące kierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. Źródło: dane GKRPA w Wołominie.....	14
Tabela 7. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do ZI w Gminie Wołomin w latach 2019-2020 . Źródło: OPS Wołomin.....	15

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	9
Wykres 2. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	10
Wykres 3. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021 . Źródło: OPS Wołomin.....	10
Wykres 4. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	11
Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	12
Wykres 6. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	13
Wykres 7. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	13
Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	14
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2019-2021 . Źródło: dane OPS Wołomin.....	16

UZASADNIENIE

Zadaniem własnym gminy, określonym w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny. Niniejszy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Wołomin. Zadaniem programu wspierania rodziny jest zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież w taki sposób, aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przywrócenie im zdolności do wypełniania tych funkcji w sytuacjach gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Aby skutecznie realizować powyższe zadania konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. W związku z powyższym przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025 w gminie Wołomin jest w pełni uzasadnione.

UZASADNIENIE

Zadaniem własnym gminy, określonym w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny. Niniejszy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Wołomin. Zadaniem programu wspierania rodziny jest zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież w taki sposób, aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przywrócenie im zdolności do wypełniania tych funkcji w sytuacjach gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Aby skutecznie realizować powyższe zadania konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. W związku z powyższym przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny Gminy Wołomin na lata 2023-2025 w gminie Wołomin jest w pełni uzasadnione.